

הצבי והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קיסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת נצבים תשפ"ב

גליון מס' 79 • שנה ב'

דברי תורה

מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בספר התורה הזאת יעלם ה' עליך וכו', ומכה זאת לא יוכלו לבטל כלל ח"ו. ובזה יש לפרש כאן, ישראל היו סבורים שמן הסתם יש ק' קללות כנגד מאה ברכות זה לעומת זה, ומעתה יבואו הברכות ויבטלו את הקללות, אך משמעו מאה קללות חסר שתיים הוריקו פניהם מחמת פחד ולא מן הצ"ח פחדו, אלו יוכלו להתבטל, רק אותן השתיים החסירות שלא נכתבו מהן היו מתייראים, וז"ש לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים וכו' הוריקו פניהם והוצרך משה רבינו לפייסם.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם וכו' טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך. הנה נצבים היום רמז לראש השנה כדאיתא בזוה"ק, ופירשו בספה"ק מחוטב עציך עד שואב מימך הם הימים המיועדים לתשובה מט"ו באב שבו פוסקים לכתוב עציים למערכה עד שואב מימך שאיבת מים בששון ושמיני עצרת שמתפללים על הגשמים, אלו הזמנים שכאז"ל נצב לפני ה' בתפלתו ותחנונים. וצ"ב לפי"ז מאי רישא דקרא טפכם נשיכם וגרך, וי"ל אף אלו שאינם באי ביהמ"ד כגון טף נשים וכו' מי שנוהג כגר כל ימות השנה עכ"ז בימים אלו מחוטב עציך וכו' הכל חרדים ונצבים לפני ה' בתפלה ותחנונים.

והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשררות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה. הנה קלי הדעת מילתם על לשונם העיקר תלוי בלב רחמנא לבא בעי, ומתפארים בעצמם שנתברכו בלב טוב ודי בזה ופטורים מן המצות, אך בזאת פצו פיהם במצות ואהבת לרעך כמוך זה כל התורה ויוצא ידי חובת שמים והבריות כאחד. והאמת הוא להיפך כי בדבר הזה שהוא טוב לב עם הכל ואין עול ושלום לו עם הכל גם עם רשעים מפרי ברית, בזה אדרבה הוא מוסיף חטא על פשע, וזה שאמר והתברך 'בלבבו' שיש לו לב טוב, והעיקר שלום יהיה לי שלום עם הכל וכו"ב, זה עצמו הוא חטא העולה על הכל בזה מגדיש את הסאה ויוסיף עוד הרוה על הצמאה ר"ל.

ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה. מאי ורבצה בו, היכן מצינו רביצה על אדם. וי"ל הנה אלות

עליו אלא ראשון ע"כ. וז"ש כאן אתם נצבים פי' דהיום אתם כולכם בשוה בשורה אחת מראשיכם וכו' ועד שואב מימך וכו"ל אין ראשון ואין אחרון.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם. מאי רבואת היא, הן בכל עת הכל נצבים לפני ה', וי"ל עפ"י מ"ש זקה"ק בספר בני יששכר [תשרי ב' ח'] נצב לריב י"י ועומד לדין עמים [ישעיה ג' יג], להבין החילוק בין נצב לעומד נ"ל נצב הוא מתייצב מחדש, היינו אם אחד יושב ומחדש רוצה לעמוד נקרא נצב כענין התייצבו וראו את ישועת י"י וכו' [שמות יד יג] היינו התייצבו מחדש, ועומד פירושו כשכבר עומד מכבר כטעם ואברהם עודנו עומד לפני י"י [בראשית יח כב] ע"כ. והנה איתא בזוה"ק אתם נצבים היום דא ראש השנה, וביום זה מתייצבים כולכם מחדש ועוברים לפני ה' כבני מרון.

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם וגו'. פירש"י [פסוק יב] למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים חוץ ממ"ט שבתורת כהנים הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסותם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו. למה דיין למנות ק' קללות חסר שתיים הול"ל צ"ח כמו שאמר מ"ט שבתורת כהנים. וי"ל הנה בפ' כי תבא כתב [כח סא] גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם ה' עליך וכו', וצ"ב למה נצרך לתוספת מכה זו וכי לא די במכות הכתובות בתורה, ועוד באמת מאי טעמא לא נכתבו גם הקללות ההם בספר ולמה העלימם. בספר פנים יפות [שמות כב ה] כתב שבכל צרה הבאה על ישראל מקדים הקב"ה רפואה למכה כמ"ש חז"ל [מגילה יג] כי ע"י זה אחריתם יגה מאוד, אבל מיתת הצדיקים הוא מכה אשר לא כתובה מבלי רפואה וכו' עכ"ד.

ונראה לבאר באופן אחר, הנה נודע דכאשר יצתה גזירה רעה ח"ו על ישראל, ניתן כח ביד הצדיקים להמתיקה לטובה על ידי היפוך סדר צירוף אותיות הגזירה, כגון נגע לענג צרה לרצה מות למעות וכו"ב כדאיתא בזוה"ק ובספה"ק, ברם כל זאת יתכן בגזירה שיצתה באותיות, אבל גזירה שלא נכתבה קשה הימנה כי באין אותיות אין יכולת לבטלה, וז"ש גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב

אתם נצבים היום כולכם וגו' כל איש ישראל. הקשה זקה"ק בספר אגרא דכלה דלכאורה הול"ל התייצבו היום כולכם וכו' בלשון ציווי ואמאי אמר אתם נצבים כאילו בא הדבר מכחם. וכן צ"ב אמרו מחוטב עציך עד שואב מימך דהיינו הך, אטו הולך וחושב כאן כל בעלי מלאכה. וגם מהו מחוטב עציך עד וכו' דלשון זה הולם כשתופס מן הקצה אל הקצה כגון מראשיכם עד שואב מימך אבל מחוטב עציים עד שואב מים מאי בינייהו. עוד קשה מה הוצרך לומר כל איש ישראל הלא מנה כאז"א בפרטות וגם אמר כולכם ומאי אתא עוד לאתויי כל איש ישראל.

ויש לבאר דהנה איתא בזוה"ק [פנחס רל"א ע"א] ובילקוט, היום דא ראש השנה. והנה ביום ר"ה יש כח ביד כל אחד ואחד לקבל על עצמו ולטוהר נפשו להגיע אל המדריגה שנוכסה נפשו בה, וכמו"ש חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, זה יוכל אדם להשיג בכוחותיו שלו. וכבר כתב הרמב"ם דכל איש ישראל ראוי להגיע למדריגת צדקת מורע"ה [הל' תשובה פ"ה ה"ב]. ובזה י"ל מ"ש חז"ל [ברכות לז] עה"פ ועתה ישראל מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו', וכי יראה מלתא זוטרתא היא אין לגבי משה מילתא זוטרתא. והקשו המפרשים דהא לא למשה לבדו נאמר אלא לכל ישראל כדכתיב ועתה ישראל מה ד"א שואל מעמך וגו', ולהנ"ל יש לפרש אין לגבי משה, כלומר למי שיש תשוקה גדולה להגיע להיות כמשה, ע"ד שאחז"ל [י"ה כא] ביקש קהלת להיות כמשה, והיא העבודה היותר קשה, לגבי הרצון הזה, הדרישה ליראת שמים היא מלתא זוטרתא. וז"ש מה ד"א שואל מעמך כי אם ליראה פי' דאין מבקשין מכל אדם להיות כמשה כי אם להיות ירא שמים בלבד.

וזהו שאמר אתם נצבים היום כולכם לפני ד' אלקיכם, פי' דבידכם נתון הדבר, וביום ר"ה תוכלו לטוהר עצמכם להתייצב ולהעלות עצמכם כרצונכם אם ראשיכם או זקניכם וכו' כל איש ישראל, פי' כל איש ישראל יוכל להגיע לכל מדריגה שיחפון, וז"ש מחוטב עציך עד שואב מימך, לשבר את האוזן דכמו שאין גבול בין חוטב עציים לשואב המים, ובנקל יוכל חוטב עציים להיות שואב מים ואין שום מניעה בדבר, כך יוכל כל איש ישראל ביום הזה להתעלות בלא שום מניעה עד בלי גבול. ויש להוסיף ביאור עפ"י מ"ש חז"ל [יזמא לז] גבי המלאכים שבאו אל אברהם אבינו שהיו הולכים בשוה בשורה אחת ולא זה אחר זה, ופירש"י שלשה שהיו מהלכין בדרך לא ילכו זה אחר זה אלא בשורה אחת, וכן מצינו במלאכי השרת, מדכתיב שלשה נצבים עליו מכלל שבשורה אחת הוו קיימי זה אצל זה, דאי זה אחר זה קיימי אין זה נצבים

התורה אין תכלית להזיק אלא להיפך לתקן האדם את דרכיו, ויש לפרש ורבעה מלשון תרביצא כמו"ש בגמ' [מנחות פב:] ובתרביצא אמור פירש"י בבית המדרש שמרביצים בו התורה אמור, וזהו ורבעה בו היינו האלה תביאנהו שילך לביהמ"ד לעסוק בתורה ובמצוות.

וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה. לא נתפרש על איזו ארץ אחרת כיוון הכתוב, וגם מהו כיום הזה. וי"ל אותה ארץ היינו ארץ ישראל תהפוך ותהיה אחרת, כמו"ש [איכה ב] השליך משמים ארץ תפארת ישראל ואמרו בגמ' [חגיגה ה:] מאיגרא רם לבירא עמיקתא, וז"ש כיום הזה בכ"ף הדמיון כלומר כמו יום שאחז"ל [תנחומא נצבים א] אתם נצבים היום מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים אף אתם כשאפלה לכם עתיד להאיר לכם, והיינו כמו יום שמשנתה מאפילה לאורה כך תהיה ארץ ישראל, אותה ארץ פעמים מאירה ופעמים להיפך ח"ו נתקיים וישליכם אל ארץ אחרת בעוה"ר, ואולי ע"ז מבקשים בסליחות את תשליכנו מלפניך.

הנסתרות לך' אלקינו וגו'. הטעם על תיבת הנסתרות הוא פשטא קטון, י"ל רמז, איתא בגמ' [סוכה כח:] אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות וכו' דבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן היות דאביי ורבא. תמוה והלא כל התורה הק' חטיבה אחת ומורעה אחת ניתנו וכו' ניתן להבדיל בה בין דבר קטון לגדול ח"ו.

וי"ל הכונה דהנהל כל תיבה בתורה יש בה ע' פנים מהם בדרך פשט ומהם בדרך סוד ופנימיות התורה, לדרך הפשט יקרא דבר קטן אבל אותה תיבה בדרך הסוד היא דבר גדול ומעשה מרכבה, וז"ש לא הניח דבר גדול וכו' כלומר כשעסק בדבר תורה לא זז מיניה עד שמצא בו באותו מאמר דבר גדול וגם דבר קטן, בלימוד בדרך הסוד מצא דבר גדול ואילו בדרך הפשט מצא דבר קטן היות דאביי ורבא, אבל הכל מורעה אחד ניתנו וכולן שוין בקדושה. (אחר כתבי ראיתי ארכיות דברים על דרך זו בספיק' באר מים חיים פ' שמות ע"פ ויאמר לא עמו אופן ב'). וזה הרמז בטעם פשטא קטון על תיבת הנסתרות, כלומר בדברי תורה יש דרך פשט אף הוא דבר קטון אולם מתחתיו יש דבר גדול וזהו הנסתרות.

בענין תקיעת שופר בלילה

זרין מקדימין למצות כיון דמצותן על סדר הברכות, ומבואר בירושלמי ר"ה [פ"ד ה"ח] דצריך להתפלל קודם תפלת שחרית ואח"כ לתקוע במוסף, וילף מקרא דשמעה ה' צדק וגו' מלפני משפטי יצא. וא"כ פשיטא דלכתילתא אין קוראין המגילה משעלה ע"ה ובדיעבד שצריך לצאתלדרך באמת מותר לקרות דמעולות השתר יממא הוא ולכן לא הביא בהל' שופר ומגילה דמצותן מן הנך החמה רק סתמא דביום חתונות. ובדרך אחרת תירץ בשו"ת ציון לנפש חיה [סימן צו] ע"פ דברי המאירי במגילה [סג] דשייר כמה דברים שכן דרכו לשנות את הרוב, ע"כ. אף מילתא דתמיהא ראיתי מובא בס' חבלים בנעמיים [ד"ה א"ה ס"י ב] שהשיב לרב אחד שרצה להוציא מדברי הרמב"ם האלו שהוא פוסק דזמן תקיעת שופר אפילו בלילה, והוא דחה דבריו מכל וכל וציון דברי הרמב"ם בפירושו למשניות במגילה במש"כ דתקיעת שופר ר"ה, ולגוף הענין רצה ליישב בדרך המפרשים שהבאנו לעיל, ושוב דחה דבריהם ותירץ דדוקא במקום שאין מפורש בתורה שהוא ביום וצריך לימוד בגמ' על זה כגון בהל' ויידו מעשר ועוד אז הביא הרמב"ם את הדין דמצותו ביום, אבל בשופר ראש השנה דמפורש יום תרועה ויובל כתב [ויקרא כה ט] ביום הכפורים תעבירו שופר אין צריך לפרש את הדין דזיל קרי בי רב הוא. והא דבבבולן כן כתב אעפ"י דמפורש כתוב ביום הראשון, הוא משום דבסוכה [מג.] הוי ס"ד ללמוד לולב מסוכה דאפילו לילות, ע"כ. שוב מצאתי בס' בית זבול [ח"ג ס"י י] שכתב לאותו רב הנ"ל שרצה להמציא חיודש להרמב"ם מהני תקיעת שופר גם בליל ר"ה, ודחה דבריו כמובן שהוא כנגד סתם משנה וגם לא מצינו שום תנא ואמורא ואחד מן הראשונים שיסבור הכי, אבל לעצם הקושיא לא תירץ כלום.

והנה הגאון מראגאטשוב בעל **צפנת פענח** עמד על השמטת הרמב"ם, וכתב דלכך לא הביא דין המשנה דמגילה דאין תקיעת שופר בלילה, משום דטעמו לא מחמת הפסול דלילה רק משום דעדיין לא חל עליו הויכוח וכו', ולזה הוה מחוסר את משום דבלילה לא הוי עדיין ראש השנה דאין מקדשין את החודש בלילה, וקו"ל כמ"ד בירושלמי סוף פ"א דר"ה דמכאן להבא קדש ולא למפרע, וא"כ לא שייך זה כלל לגדר תקיעת שופר ולא משום לילה ע"כ. והדברים באמת נפלאים כדרכו ובוזו אתי שפיר למה השמיט הרמב"ם דין זה רק לגבי תקיעת שופר ולא לענין הלילה ולולב וכו' שמצותן ביום, והוא משום דחיוני מצות ראש השנה חל רק מתחילת היום. אבל צ"ע לפי"ז אמאי אצטרף למעוטי דיום תרועה ביום ולא בלילה הא בלילה לא שייך תקיעת שופר כלל דלא הוי עדיין ראש השנה, ועוד מאי מקשי בגמ' שבת [קלא:] לר' אליעזר ביום ולא בלילה מנא ליה, ופ"י סברא זו תיפוק ליה דבלילה ליכא גדר תקיעה כלל. ולחומה ביוםא נקדים לבאר, דהנה בכל המצות תנתן במתני' שמצותן ביום הוא משום דכתיב בעינינו יום, ולכאורה תמוה דהא בדיני ישראל היום הולך אחר הלילה א"כ בתחילת הלילה כבר הוי יום שלאחריו על כל חיוביו וכדקיי"ל בסתם לגבי שבת וי"ט, וצריך להבין מאי שנא הני מצות דדרשינן בהם יום דוקא ובטורא אבן [מגילה ה'] גבי סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו מימי טעמא וימי משותה ושמהה כתב, הקשה דא"כ הא דדרשינן לעיל [שבת ה:] שמחה מלמד שאסור בהספד, משתה מלמד שאסור בתענית, הכי נמי שבליל פורים מותר בהספד, הא דאי לא, וביירושלמי [פ"ה ה"ב] גבי היה כתבה ודורשה ומתה אס כיון לבו יצא קאמר דהא אמרה שהוא מותר בעשיית מלאכה, וקמ"ל דיו"ט לא קבילו עלה כדאמרין לעיל, והשתא

מי יעלה לנו השמימה. כתב בעה"ט ר"ת מ"ל"ה. מה ענין מצות מילה לפסוק זה, י"ל בציחות הנה בספר ליקוטי יהודה פ' כי תצא הביא בשם השפת אמת ז"ל שאמר הנה הקהל נוהג לעשות סעודת נשואין בריוח ולמשכן את עצמו ע"ז, וסעודת ברית מילה מקמצינן, והוא היפך מדעת התורה שכתוב כי יקח איש אשה חדשה וסמך ליה לא יחבול וגו' היינו שלא ימשכן את עצמו, אבל על ברית מילה מצינו במדרש תנחומא [ח"י שרה ז', תצוה א'] כשלם בנו אפילו אדם ממשכן עצמו ששמו אותו היום וכו' עכ"ל. ולפי"ז י"ל רמז מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה היינו דבמצות מילה ימשכן את עצמו עד השמים וישמח אותו היום כדאיתא במדרש.

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה. פירש"י שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה. הלא אי אפשר, אך הכונה היית צריך להתעלות במדרגות הקדושה עד השמים כמלאכי מעלה.

כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך

מנא לן דמותר דילמא יו"ט נמי קבילו עליהו ומתני' דהיה כותבה מקריאת הלילה איירי, אלא על כרחך אי יו"ט נמי קבילו עליהו בלילה נמי אסור בעשיית מלאכה והא קראי כתיבי על כן וגו' עושים את יום ה' שמחה ומשתה יום טוב, ונימא נמי יום ה' ד"ד דוקא ביום ולא בלילה, ועוד מתניתין יום טוב גופיה נדייק יום דוקא ולא לילה. ורצה לחלק דלגבי מצות עשה של חובת היום חיובה הוא רק ביממה ולא בלילה אבל לגבי מצות הטויר לא תעשה איסורי מלאכה נהוגים גם בלילה דכמיצו בשבת וי"ט, ובסוף כתב מיהא גופא צריך טעם מאי שנא דלפעמים אמרין דאין לילות בכלל ימים דקראי ופעמים אמרין דימים אפי' לילות בכלל.

ובענין זה האריך בשו"ת יהודה יעלה [א"ח ס"י קצ] בתשובה לשואל אשר חקר למצוא טעם נכון ומספיק על דרשות חז"ל לפעמים דרשינן ביום ולא בלילה כגון ביום השמיני ימול ודכותיה [מגילה כ, א] וביומא [מג.] וגם בסוכה [מג.] צריך למילף גז"ש תשבו תשבו ממלואים דבסוכות תשבו ז' ימים אף לילות בכלל, ובכמה מצות מצינו דיום אף לילו עמו, וצ"ח כי כמעט כל המחברים לא שתו לבם לדבר הקשה הזה, והביא שם דברי הטויר אבן הל"ל, וגם הוא לא נחה דעתו בזה דמיהיכי נפקא לן לחלק בין מצות עשה למצות לא תעשה, ורצה הוא לחלק דבכל מקום דכתיב יום אי לאו דאיכא איזה הוכחה לדרוש יום ולא לילה שפיר משמעות לשון יום הוא כולל יום שלם של כ"ד שעות, אא"כ יש איזה הוכחה דלמעט לילה אז דרשינן יום ולא לילה, ובעל מקום שכתב 'יומם' המשמעות דייקא לזמן השמש בכל הלא, כמ"ש האבן עזרא בפסוק לא ימימי [שמות יג, כב] וגו', והביא ארץ כמה ראיות מפורסות עיי"ש, ולפענ"ד עדיין לא הונח דלא הוי חילוק ברור.

ונראה לבאר דהנה מצינו שני סוגי מניינים בתורה לקביעת זמנים ומעידים, ובשניהם נכתב יום, מנין אחד הוא לפי יום החודש והשנה הנה כגון בחמשה עשר יום לחודש הראשון וכדו', דהיינו דיום זה הוא באמת מספר ט"ו מבציאות למנין הלוח לכולי עולמא, ומנין הב' הוא לפי ששננה לפי מנין התורה לא למנין העולם כגון וביום השמיני ימול בשר ערלתו שזה היום אינו יום ח' לכל ענין אלא למצוה המסויימת דמילה, וכן ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר שיום זה הראשון אינו ראשון אלא לענין מצות לולב ולא לענין אחר. ולפי"ז יש לחלק דגבי שבת דכתיב ביה ביום השביעי שהוא שביעי בכל שבוע למנין העולם וכן יו"ט מקראי קודש דכתיב בהם תמיד מנין יום החודש הנה זה פשוט דקדושת היום היא מתחילת הלילה הדיומ הולך תמיד אחר הלילה, אבל היכא דאין המנין לפי חשבון היום אלא רק למצוה התורה, אזי כוונת התורה בכתבה 'יום' למעוטי דייקא יום ולא לילה, כלומר דחיוב המצוה המיוחדת ליום אינן לו שייכות לחשבון הלוח אלא ליום זה בלבד מתחילת היום דהיינו מנץ החמה.

ולפי"ז מובן פשוט דכיון דלגבי תקיעת שופר הוציאו הכתוב בלשון יום תרועה היינו שהוא יום מיוחד לתרועה ואין לזה שום שייכות עם סדר הימים, אלא שהוא יום של תרועה א"כ פשוט ואין צריך לומר דהוא רק ביום ולא בלילה, והיינו דדרשו רבנן יום תרועה ביום ולא בלילה, פירוש מהו דכתיב יום תרועה ולא כתיב ביום הראשון לחודש השביעי תרועה תרועה דאז הוי משמע שחיובו מתחיל עם כניסת היום דהיינו בליל התקדש החג, מהא ילפינן ביום ולא בלילה, נמצא א"כ דליכא ס"ד לחיוב תקיעת שופר בלילה דהא אין לליל ר"ה שום שייכות עם ענין התרועה, ואתי שפיר כל מה שדייקנו.

תורתן של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים זיע"א

זוה מרומנו בר"ת תקעו בחודש שופר תש"ב. (אשיב אברהם)

דרוש מרבנינו בעל האור מלא זיע"א

ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה. כתב הה"ק מראפשיץ זצ"ל בספרו זרע קודש דהנה כשאדם בתשובה ומתחרט מאד על מעשיו הרעים שעשה עד עתה, וזה ידוע שכל מה שהאדם עושה למטה גורם כן למעלה בעולמות העליונים, דבאתערוותא דלתתא אתער לעילא כו', ולכן כשאדם עושה תשובה גורם תשובה למעלה ע"ד שאמרו ז"ל שהקב"ה מתחרט על בריאת היצור ואומר אשר הרעותי כו', וז"ש ושב ה' אלקיך את שבותך ע"י תשובתך יעשה הקב"ה ג"כ תשובה כנ"ל עכד"ה, ועיין עוד שם באורך נועם דבריו הק' משיב נפש.

והנה נודע מה שאמר רבינו הסבא משפאלע זי"ע נבג"מ פעם אחד בעמדו להתפלל ולהתחנן על הגאולה, רבש"ע למה אין אתה מביא המשיח עדיין אולי אתה מצפה לתיקון העולם שיעשו בני אדם תשובה חיך שלא יהיו עושים יותר בדרות הבאים ולא יעשו תשובה, (מובא בספר עירין קדישין), אמנם הנה הבוב"ה שהוא כל יכול יש ביכולתו להביאנו לידי תשובה ויהי' הגאולה שלימה ב"ב התלוי בתשובה, והוא ע"ד מה שפי' רבינו הה"ק מלובלין זצוק"ל זי"ע בשם הה"ק מניקלשבורג נבג"מ (דברי אמת וארא) השיבנו ה' אליך ונשובה פי' שהקב"ה שהוא כל יכול ביכולתו להביא אתערוותא בלבנו לתשובה ויהי' נחשב כאלו אנחנו מהתעוררות שלנו מעצמנו עשינו התשובה הזאת וזהו השיבנו ה' אליך ע"י התעוררות ממך ויחשב לנו אשר נשובה שאנחנו מעצמנו עשינו התשובה ע"כ.

ויש לרמז זה במקרא כאן בצירוף לדברי הה"ק מראפשיץ זצ"ל הנ"ל, וזהו ושב ה' אלקיך את שבותך כנ"ל בשם זרע קודש אמנם בקשתינו ותפלתינו מאת הבוב"ה שאף כשאנחנו אין יכולין לעשות תשובה מעצמנו אז יהי' מאת הקב"ה, וש"ב נטי' והחזירנו בתשובה שלימה שכביכול הקב"ה יחזירנו בתשובה לפניו ית' ע"ד שיהי' נחשב כאלו אנו עשינו התשובה וממילא וקבצך מכל העמים שהגאולה תלוי בתשובה כנ"ל, גם יש לומר וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה הפי' אלקיך שמה הפי' וקבצך מכל העמים אשר הפיצך מפני כי ה' אלקיך שמה, ע"ד מה שכתוב בזוה"ק (ח"ג קטוד) לא מאסתים ולא געלתים לכלתם בגין האי כל"ה דאיהי ביניהו, והבן, ויהי' שיקבץ נדחינו בב"א.

אתם נצבים היום. בספה"ק פירשו היום"ם היינו ראש השנה, ע"פ דברי זוה"ק ע"ה באיוב ויהי היום היום דא ר"ה, וי"ל רמז, נצב"ם גימ' קצ"ב כדאמרו חז"ל מזונותיו של אדם קצוב"ם לו מראש השנה וכו' (תפוחי חיים)

לא בשמים היא וכו'. י"ל הכונה ברמז שאין צריך להיות בעל מדרגות שמימיות בשביל להצליח בתורה כי לא בשמים היא, וגם אם אינו חריף ומפופל לצלול בים התלמוד יוכל להבין ולהשכיל וכו' כי התורה מסורה לכל אדם, וכמ"ש לקמן כי היא חיך וכל אדם יכול להשיג כפי כחו ויגיעתו בתורה ולכ"א יש השפעת התורה כי כל הנשמות היו במעמד מתן תורה ונשתרשו בתורה וקבלו חלקם בתורה כדכתיב את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה עמנו היום. (שם)

ושבת עד ה' אלוך. שכל כך תהיה התשובה שלך עד אשר השם הוי"ה ב"ה יהיה נקרא עליך ביחוד אלקיך, דהיינו שיתיחד שמו עליך כמו אלקי אברהם. (אגרי דכלה)

או יאמר, ושבתי עד י"י אלקיך. שכל כך תשוב עד תהפך מדת הדין לרחמים, ומה שהיה אלקיך יתהפך להוי"ה רחמים, והבן. (שם)

לראש השנה

תקעו ב'חודש שופר ר"ת תש"ב. רמז למה שכתב הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ג) אעפ"י שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם וכו' וחזרו בתשובה,

יפוצו מעינותיך חוצה

מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

לכל ידידנו היקרים בחו"ל השואלין ודורשין על דבר הספר החדש והמבוקש

"פאר יהוסף"

מהודענא כי משלוח גדול יצא מארה"ק זה כשבועיים ואי"ה בימים הקרובים יהיה ניתן להשיג את הספר בכל הארצות.

**לפרטים ניתן להתקשר
הפצה ראשית: 03-681554**

בינה לעיתים

מרבנינו בעל שמועה טובה זיע"א

בעת שעובר עבירה ועושה מעשה רשע גם צדיק בכוונה לשמים, ולא הועיל תפילתו כי אנשי סדם רעים וחטאים לה' מאוד בלי שום כוונה לשמים.

ובזה פרשתי המסורה ואנשי סדם רעים וחטאים (בראשית יג יב), וחטאים ועוזבי ה' יכלו (ישעיה א כח), וחטאים בעדת צדיקים (תהלים א ה), וחטאים אליך ישובו (שם נא טו), שאנשי סדם רעים וחטאים ועוזבי שעזבו כוונה לשם יכלו, אבל וחטאים בעדת צדיקים שחטאים הם בקצת כוונה טובה אז וחטאים אליך ישובו כאמור משם יקבצך והבן.

בסליחות לערב ר"ה אנו אומרים חלילה לך מעשות דבר הזה להמית צדיק עם רשע. י"ל דברי בעש"ט ז"ל מליצה עבור ישראל שכל מה שעושים אפי' דברי עבירה ח"ו יש בהן כוונה לשמים, כגון העושק ואונאה למען לתת צדקה להחזיק בניו לתלמוד תורה לכבד שבתות וכדומה, ובה פ' הנועם מגדים אם יהיה נדחך העבירה המדיח אותך בקצה השמים בקצת כוונה לשמים משם מזה הקצת יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך, וזה ה' תפילת אברהם איננו ע"ה חלילה וכו' להמית צדיק עם רשע פי'

שמיעה להאזנה, שמיעה היא מרחוק והאזנה מקרוב. הנה אנוהו על אף שאין איש שומע אותה אבל קרובה היא לאוזניו ית' כביכול. וז"ש כי אתה שומע קול שופר, ומאזין תרועה, ובהו אין דומה לו ית' כי אין מי שמאזין לקול אנוהו מפנימיות נפש האדם כד' אלקינו בכל קראינו אליו.

הנה ילדה מלכה גם הוא בנים לנחור אחיך ובראשית כב כו. לכאורה הול"ל גם היא לשון נקבה ולמה כתיב הוא. וי"ל דהנה פסוקים אלו הם מקריאת ראש השנה, י"ל רמז 'מלכה' היינו מלכות ה"ת על כל העולם כמו שרמזו בסמוך את תחש ואת מע"ה נוסריקון מ"ל על כ"ל ה'ארץ, מ"לוק על כ"ל ה'עולם, ומתי' יהיה זה, כאשר יושלמו אוןון הו"א החסרים היינו ה"ו משם הו"ה ב"ה ואות א' מנס"א כמבואר ברש"י סוף פ' בשלח [שמות יז טז] ע"ה פ"י כי יד על כ"ס י"ה, כנרמז בפסוק ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד. וז"ש הנה ילדה מלכה גם הו"א, כלומר המלכות שמו ית' על כל העולם תהיה כאשר גם הו"א בעת שיצטרפו גם אותיות הו"א להשלים את שמו, וכסאו יהיה נכון בב"א.

אליו ע"כ. ופירושו דבאמת קודם הקריאה כבר שמעו ה"ת שועת הלב, כי הוא כביכול מבין את הקול הפנימי בטרם צאתו חוצה בדיבור, רק אח"כ עוד הם מדברים לבטא בקשתם בשפתים, ע"כ אני אשמע, אבל באמת הוא ללא צורך כי כבר ענה קודם דיבורם. וז"ש ארשת שפתינו וכו', פי' אנו משבחים להי"ת שמאזין לארשת מבטא שפתינו, שכן באמת הוא מבין ומאזין כלומר כבר הבין בקשתינו עוד קודם שהאזין ואעפ"כ הוא מבטא ומקשיב לקולנו.

בנוסח חתימת הכרבה דסדר שופרות כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך וכו'. צ"ב מאי ואין דומה לך, וכי כל אדם אינו שומע קול תרועה. וי"ל תרועה לשון שבירה כטעם תרועם בשבט ברזל [תהלים ב טו], והכוונה על אנוהו היוצאת מלב נשבר של אדם השב בתשובה ומבקש קרבת אלקים, הנה לקול אנוהו זו מאזין הי"ת יותר מקול שופר, כי שופר הוא בשמיעה אבל אנוהו זו היא בהאזנה, וכפירוש"י בריש פרשת האזינו הבדל בין

לעשותו. כתב רבינו בחיי [ל טו] ומה שנחתמה פרשת הגאולה של מעלה במלת לעשותו, כדי להשוות ענין הגאולה למעשה ראשית שנחתם אשר ברא אלהים לעשות [בראשית ב ג], והשוה אחרית הזמן עם ראשית הזמן למען הודיעך כי שוין הן לענין פעולות הטבע ומנהגו של עולם, כי כן ינהג בזמן המשיח כל מנהג הטבע כמעשה בראשית. נ"ל להוסיף ע"ז בר"א אלקיך לעשות"ת ס"ת אמת, וכן הכונה בפ"ך ובלבבך לעשותו כלומר שיהיה אדם דובר אמת בלבבו פ"ו ולבו שוים בעבודת ה"ת.

ראש השנה

מבין ומאזין מבט ומקשיב. צ"ב דאינו כפי הסדר שכן קודם מאזין ואח"כ מבין. וי"ל ע"ד שפירש בספר ערבי נחל [פי תולדות] הכתוב [ישעיה סד כד] טרם יקראו אני אענה עוד הם מדברים אני אשמע, כי הש"י מתאוה לתפלתן של צדיקים ורוצה שיתפללו עוד יותר ויותר, רצונו לומר באמת אני חפץ למלא משאלותם טרם קראם, רק אני חפץ שידברו עוד בתפלה כדי שאשמע דבריהם כי הקב"ה חפץ בדברים

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

עובדות לר"ה מרבני האור מלא זיע"א

בספר מוה"ר מאיר פאשקעס ז"ל והרי דבריו כלשונו: בראש השנה שנת תש"א הייתה אצל רבינו האור מלא בקאסאן, ואחר הסעודה הלכתו לשולחנו של רבינו, התלבטתי בדעתי כיצד לנהוג בשולחן, כי לשבת אצל השולחן ולא לאכול מאומה, לא מן הכבוד הוא ולא יאה לעשות כן, לפיכך נטלתי ידי שנית לסעודה ובשולחן קיבלתי חלה וכו' גם מרק ואכלתי שם כיתר המסובין שסעדו עם רבינו. כאשר החל הגבאי ר' נטע בחלוקת הבשר, הצצתי וראיתי שאין כ"כ בריווח, ע"כ לחשתי לר' נטע שאני מוותר על חלקי כיון שבלא"ה כבר אכלתי, וכך עשה, אולם לאחר מעשה הצטערתי על זה כי נזכרתי שראיתי באיזה ספר ששיריים של הצדיק מסוגל לפרנסה, ובאותן הימים כבר היה שלטון הרשע ההונגרי דוחק את רגליהם של אחב"י ממקורות הפרנסה, ולכן תהיתי על דברי, אולם את הנעשה אין להשיב, ומרבינו לא חישבתי לקבל כלל יען כי מנהגו היה לחלק רק ממאכל אחד לכל הקהל ומיתר המאכלים לא ניתן כי אם ליחידים, ולולא סירבתי לקבל מר' נטע הייתי טועם לכה"פ מן הבשר שנתבשל בבית רבינו עבור האורחים, אבל כעת קיפחתי את חלקי מכל וכל, כה הרהרתי בלבי ונפשי עגמה עלי מאד, בין כה וכה התחיל רבינו לחלק שרירים מן הבשר לכמה יחידים, ובעוד אני שקוע בהרהורים הושיט פתאום לעברי מנת בשר מן השיריים ותחי נפשי.

סיפר מוה"ר ר' ישראל יעקב קרויס שו"ב ז"ל: א' מאנשי רבינו האור מלא תושב קאסאן לקח לו חתן מחסידי א' מן הצדיקים שבדור, חתנו דר גם הוא בקאסאן. לקראת ראש השנה הראשון ביקש החתן ליסוע אל רבו לימים הנוראים אך חותנו הצר על כך שחתנו האברך יעזוב את רבינו ויסע לרבו אחר לימים הנוראים, ואף הפציר בו להשאר בקאסאן בצל רבינו, ואולם החתן עמד על דעתו ליסוע. נכנס החתן אל רבינו וסיפר לו זאת בצער וביקש שרבינו יתערב בדבר, ואכן קרא רבינו לחתן ושאלו בנועם מה היא סיבת רצונך ליסוע מכאן למרות בקשת חותנך, השיב כי מורגל הוא לחזות בעבודת הקודש של רבו הרה"ק כי אירת קודש שוררת שם. נענה רבינו ואמר בצחות, הבט נא, אותי הנך רואה בימות החול ומה אתה רואה הנהגה פשוטה ומילי דעלמא ולפעמים אף שאני נותן מים לירקות הגדלים בחצרי כדרך בני אדם, ומתי רגיל אתה לראות את רבך הלא בימים הקדושים והוא עסוק בעבודת הקודש וכו' וחרדת קודש סביבו אש להבה, וסבור אתה שמחזה זה נוהג כל השנה לפיכך הנך נמשך לשם, אבל אם תעשה להיפרך תחזה ברבך בימות החול ובי תחזה בימים הקדושים ידמה לך להיפרך, ואידך פירושו זיל גמור.

סיפר הרה"ג ר' דוד בנציון קליין זצ"ל אב"ד יסודות: אבי מורי ז"ל היה נכנס אל רבינו האור מלא בכל פעם ששהה

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן וצוק"ל

מנהגי ר"ה

[ח"ד]

ארוכה, ואחר הסדר אמר היה רצון הנדפס במחזור, שיעלו אלו המלאכים היוצאים וכו' **סא.** אחר גמר התקיעות החזירו הספרים על השלחן ובעל תפילת מוסף של בית הכנסת, אמר הפסוקים שאחרי התקיעות, אשרי העם וגו', ורבינו עמד על הבימה עד שהחזירו הספרי תורה להיכל ואז עזב הבית הכנסת והלך לחדרו להפסקה קצרה ולמד בספרים שונים. **סב.** רבינו אמר בשני ימי ראש השנה כל ספר תהלים בכל יום, חלק ממנו בבוקר קודם התפילה וחלק ממנו בהפסקה לפני תקיעת שופר, והיה מסיימו אחר הקידוש קודם עריכת השלחן. **סג.** אחר ההפסקה נכנס לבית מדרשו לתקיעת שופר ולתפילת מוסף, וחזר עוד הפעם ואמר שבע פעמים למנצח לבני קרח מזמור ותקע עוד הפעם התקיעות הכל כמו בבית הכנסת, רק שלא אמר דרשה עוד הפעם. **סד.** אחר התקיעות אמר הפסוקים אשרי העם יודעי תרועה, בשמך יגילון, כי תפארת עזמו אתה, בניגון המקובל והוסיף עוד פסוק שאחרי בתהלים ס"ט כי לה' מגנו ולקדוש ישראל מלכנו, אשרי יושבי ביתך והקהל חזרו אחריו, ואמר יהללו עם הספר בידו ומסר הספר ליד המשמש שיחזירו אל ההיכל ורבינו הלך למקומו לתפילת מוסף.

נז. אחר הדרשה לא הפסיק בשום תפילה רק תיכף אמר פסוק מן המצור, קולי שמעת וגו' חזן וקהל, אחר הפסוקים אמר התפילה כמו שהוא בספר משנת חסידים (ובסידור ר' אשור), וכה אמר: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו אלקי המשפט שבזכות אלו שמות היוצאים מראשי תיבות א'ל נ'א ק'רב ת'שועת מ'צפך, פ'חדך ס'ר ת'וציאם מ'מאסר, פ'דה ס'ועים פ'תח ס'ווימים י'מינך מ'צפים, ד'לה י'קושים וק'בץ נ'פוצים ס'מוך י'ה שתקדע המסכים והמקטריגים אשר הם מבדילים ביני ובין עמך ישראל, ארומנך אלהי המלך המשפט שומע קול תרועת עמך ישראל ברחמים. ואמר זה בקול נמוך. **נז.** אחרי זה אמר הברכות בקול חזק בתנועות הידועות, כשאמר לשמוע קול שופר האריך בתיבת קול בנגינה. בירך שהחינו, ואחז השופר בידו מתחת למטפחת בעת הברכות ותיכף התחיל המקרא להקריא התקיעות על הסדר. **נח.** היה מסתכל בהסידור לכל תקיעה במקומו ולא שהה בין תקיעה לתקיעה רק תקע התקיעות בתיכפות זה אחר זה. **נט.** אחר סדר תשר"ת, לא אמר שום יהי רצון, רק הכה באגרוף על לבו שלש פעמים, ואמר איזה מלים, וכנראה שהתוודה אז וידוי קצר (וכמו שכתב האריז"ל). **ס.** התקיעה אחרונה לא היה המקרא אומר תקיעה גדולה, רק תקיעה והאריך קצת בסוף התיבה, ורבינו תקע תקיעה

נג. מיד אחר קריאת התורה הניחו הספר התורה על הבימה מכוסה ושומר בצדו ורבינו האור מלא זירז עצמו לבית הטבילה להכין עצמו לתקיעת שופר בבית הכנסת העירוני (כי ביום ראשון של ראש השנה הלך לבית הכנסת שהיה בחצר אחת עם בית מדרשו וביתו) לומר דברי כבושין ולתקוע תקיעות דמיושב. **נד.** אחרי שטבל במקוה החליף מלבוש העליון (הבקעיטשע) ולבש בעקיטשע שהיה לו בירושה מאביו ז"ל, שהיה שייך לרבינו הק' ר' אליעזר צבי זצ"ל מקאמארנא (שהיו ימים מסויימים בשנה שלבשו) שבו התפלל תפילת המוספים, ולבש הטלית, ומשמשו נטל השופרות כרוכים במטפחת וסידור האר"י ז"ל, ורבינו הלך אחר השמש בעינים סגורות כשהוא נשען עליו בשתי ידיו על כתפיו. **נה.** כשנכנס אל פתח הפנימי של בית הכנסת פתח בקול רם למנצח לבני קרח מזמור והלך במהירות ועמד אצל הבימה, והספרי תורות החזיקו אנשים בידם כל זמן הדרשה והתקיעות, ואמר המזמור במתינות, ופעם השביעית אמר בקול רם אחרי אשר גמרו הקהל, וכשסיים התחיל לדרוש בדברי כבושין והתעוררות לתשובה ולעורר רחמי שמים ותחנונים לקבלת התפילות והתקיעות ולהמתקת הדינים, ובדברי הכבושין כלל את עצמו עמהם, גם הזהיר שלא להפסיק עד אחר סדר תקיעות דמעומד.

מדרש לשון תורה

מתוך ספר 'לשון תורה' על כפל לשונות בתורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

הַדְתִּי לָכֶם הַיּוֹם פִּי אֲבֹד תֵּאבְדוּן: מדרש לקח טוב, אבד תאבדון, אבד מאריך ישראל תאבדון בגלות, דבר אחר אבדו בעולם הזה תאבדון בעולם הבא. אלשיך, כי אבד תאבדון מהארץ הזאת ורצה לומר יגלו פעם ראשונה ושניה ולא ישארו בארץ. (עי' גם לעיל פ' ואתחנן ד' כ"ו עה"פ העידותי בכס היום וגו' ובפ' עקב ח' י"ט עה"פ וזהו אם שכח תשכח וגו').

בית המדרש בני שלשים קוסון בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להלן זמני הסליחות והתפילות בימים הנוראים הבעל"ט

06:00

07:30

11:30

17:30

18:20

סליחות ער"ה

שחרית ביום א' וב' דר"ה

תקיעות (משוער)

מנחה יום א' דר"ה

מנחה יום ב' דר"ה

תזכורת: אלו שעדיין לא קנו מקומות יש להזדרז ולפנות לגבאים עד מוצש"ק פר' נצבים

בברכת כתיבה וחתימה טובה
הגבאים

מערכת "הצבי והצדק" מברכת את קוראי הגליון יחד עם כל בית ישראל בכתיבה וחתימה טובה שנזכה לשנה טובה ומתוקה, שנה טובה מבורכת, ושיתקבלו תפלותינו לרצון לפני אדון כל